

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Екзамен (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>3</u>	<u>5</u>	<u>40</u>	<u>20</u>	<u>60</u>	<u>120</u>	<u>5</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Клименко Іван Сергійович

Доктор психологічних наук, завідувач, професор кафедри психології
ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: neffalimm@gmail.com

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Патопсихологія» відводиться **120** годин **4** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 5 семестру на 3-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Клінічна психологія» студентам необхідно володіти знаннями з таких предметів:

Пререквізити:

- Психодіагностика — це галузь психології, що займається розробкою та застосуванням методів для виявлення, вимірювання й оцінки індивідуально-психологічних особливостей особистості та її психічних станів.
- Анатомія центральної нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності — дисципліна, яка розкриває будову та функціонування мозку і нервової системи як біологічної основи психіки.
- Патопсихологія — це галузь психології, що вивчає закономірності порушень психічної діяльності та особистості при різних психічних розладах, а також методи їх діагностики й корекції.
- Основи нейрофізіології — дисципліна, що вивчає будову та функції нервової системи, механізми нервової діяльності й їхній вплив на психічні процеси та поведінку людини.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та практиках:

- Основи психіатрії — вивчають принципи діагностики, класифікації та лікування психічних розладів.
- Основи нейрокорекції — навчальна дисципліна, що вивчає принципи та методи цілеспрямованого впливу на функції нервової системи для відновлення, розвитку та оптимізації психічних процесів і поведінки людини.
- Рівні психологічних втручань у психосоціальному супроводі — система організації допомоги, що охоплює базову підтримку, цільові психологічні інтервенції та спеціалізовану клінічну допомогу залежно від потреб людини.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Формування у студентів системних знань про закономірності виникнення, перебігу та корекції психічних розладів, ознайомлення з сучасними концептуальними підходами до аналізу психопатологічних явищ і феноменів, набуття практичних навичок психодіагностики, психокорекції та психологічної підтримки осіб із психічними та поведінковими порушеннями, підготовка майбутніх фахівців до роботи у сфері охорони психічного здоров'я, освіти та соціальної допомоги, а також розвиток професійної компетентності, етичної відповідальності та здатності до міждисциплінарної співпраці є ключовими завданнями навчальної дисципліни «Клінічна психологія».

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Клінічна психологія» полягає у забезпеченні студентів знаннями та практичними навичками, необхідними для розуміння закономірностей виникнення, перебігу та корекції психічних розладів, а також для формування професійної компетентності у сфері психічного здоров'я. Дисципліна спрямована на ознайомлення з сучасними концептуальними підходами до аналізу психопатологічних явищ і феноменів, розвиток умінь диференціації норми та патології, набуття практичних навичок психодіагностики, психокорекції та психологічної підтримки осіб із психічними та поведінковими порушеннями. Вона призначена для підготовки майбутніх фахівців до роботи у сфері охорони психічного здоров'я, освіти та соціальної допомоги, а також для виховання етичної відповідальності та здатності до міждисциплінарної співпраці.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Клінічна психологія» є формування у студентів системи знань про закономірності виникнення, перебігу та корекції психічних розладів, розвиток умінь діагностики, профілактики й психологічної допомоги особам із порушеннями психічного здоров'я.

Дисципліна охоплює як теоретичний рівень (розуміння природи психічних розладів), так і практичний рівень (застосування методів психодіагностики, психокорекції та реабілітації у професійній діяльності).

8. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня професійної компетентності у здобувачів освіти, які зможуть ефективно працювати у сфері охорони психічного здоров'я:

1. Ознайомити студентів з основними теоретичними підходами до розуміння психічних розладів та їх проявів.
2. Сформувані знання про методи психодіагностики, психокорекції та психологічної допомоги у клінічній практиці.
3. Розвинути навички аналізу клінічних випадків та інтерпретації результатів психодіагностичних досліджень.
4. Навчити застосовувати психологічні знання у сфері профілактики та

реабілітації осіб із психічними порушеннями.

5. Сприяти формуванню професійної етики та відповідальності психолога у роботі з людьми, які мають проблеми психічного здоров'я.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Клінічна психологія» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- предмет, завдання та місце клінічної психології у системі наук;
- основні концептуальні підходи до аналізу психопатологічних явищ і феноменів;
- сучасні класифікації психічних розладів (МКХ-11, DSM-5) та їх діагностичні критерії;
- закономірності виникнення, перебігу та корекції психічних і поведінкових порушень;
- принципи диференціації психічної норми та патології;
- методи психодіагностики, психокорекції та психологічної підтримки;
- етичні стандарти та професійні вимоги до діяльності клінічного психолога.

Уміти:

- застосовувати методи психодіагностики для визначення психічних станів і розладів;
- здійснювати психологічну інтерпретацію клінічних випадків;
- проводити психокорекційні та психопрофілактичні заходи;
- надавати психологічну підтримку особам із психічними та поведінковими порушеннями;
- диференціювати норму та патологію у психічному розвитку й поведінці;
- працювати у міждисциплінарних командах (психологи, психіатри, соціальні працівники);
- дотримуватися етичних принципів та професійної відповідальності у практичній діяльності.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Клінічна психологія» складається з двох змістовних модулів:

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи клінічної психології.

Тема 1. Загальна проблематика клінічної психології

Клінічна психологія досліджує психічні розлади, їхні причини та прояви, а також способи психологічної допомоги й корекції. Вона поєднує теоретичні знання про закономірності психічної діяльності з практичними методами діагностики та підтримки людей із порушеннями психічного здоров'я.

Тема 2. Концептуальні підходи до аналізу психопатологічних явищ і феноменів. Критерії диференціації норми і патології в клінічній психології

У клінічній психології застосовуються різні концептуальні підходи — біологічний, психодинамічний, когнітивно-поведінковий та соціокультурний — для пояснення психопатологічних явищ. Важливим завданням є визначення межі між нормою та патологією, що здійснюється за критеріями адаптивності, соціальної прийнятності, суб'єктивного благополуччя та відповідності розвитку віковим нормам.

Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти клінічної психології у відповідності до МКХ11. Диференційна діагностика та особливості психологічних втручань.

Тема 3. МКХ-11: особливості, структура, нововведення, діагностичні критерії та значення

МКХ-11 систематизує психічні, поведінкові та нейропсихічні розлади відповідно до сучасних наукових даних. Нововведення включають уточнені діагностичні критерії, нові категорії та більш зручну цифрову структуру, що підвищує точність діагностики й практичну застосовність у клініці.

Тема 4. Порушення нейропсихічного розвитку (6A0)

Ця група охоплює розлади, що виникають у дитячому віці та впливають на когнітивний, мовний і соціальний розвиток. Вони характеризуються стійкими труднощами у навчанні, комунікації та адаптації, що потребують ранньої діагностики й підтримки.

Тема 5. Шизофренія та інші первинні психотичні розлади (6A2). Кататонія (6A4)

Шизофренія та споріднені психотичні розлади проявляються порушенням мислення, сприйняття та емоційної регуляції. Кататонія визначається вираженими руховими та поведінковими симптомами, що можуть супроводжувати психотичні та афективні стани.

Тема 6. Афективні розлади (6A6)

Афективні розлади включають депресію, біполярний розлад та інші порушення настрою. Вони характеризуються тривалими змінами емоційного стану, що суттєво впливають на якість життя та соціальне функціонування.

Тема 7. Розлади, пов'язані з тривогою та страхом (6B0)

Ця група охоплює генералізовану тривогу, панічні атаки, фобії та інші стани, що супроводжуються надмірним страхом. Вони часто призводять до уникання ситуацій і значного зниження адаптивності.

Тема 8. Обсесивно-компульсивні та подібні розлади (6B2)

Характеризуються нав'язливими думками (обсесіями) та повторюваними діями (компульсіями), які знижують контроль над поведінкою. Подібні розлади включають патологічне накопичення та трихотиломанію.

Тема 9. Розлади, специфічно пов'язані зі стресом (6B24)

До них належать посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) та гострі реакції на стрес. Вони виникають як відповідь на травматичні події та супроводжуються порушенням емоційної регуляції й поведінки.

Тема 10. Дисоціативні розлади (6B6)

Ці розлади проявляються порушенням інтеграції свідомості, пам'яті, ідентичності та сприйняття. Вони можуть включати амнезію, деперсоналізацію та множинні ідентичності.

Тема 11. Розлади харчування та харчової поведінки (6B8)

До цієї групи належать анорексія, булімія, компульсивне переїдання та інші порушення харчової поведінки. Вони поєднують психологічні та фізіологічні фактори й мають серйозні наслідки для здоров'я.

Тема 12. Розлади тілесних відчуттів та переживань (6C2)

Ці розлади проявляються у вигляді стійких соматичних скарг без достатнього медичного пояснення. Вони супроводжуються надмірною увагою до тілесних відчуттів та тривожними переживаннями щодо власного здоров'я.

Тема 13. Розлади внаслідок вживання психоактивних речовин та адиктивної поведінки (6C4)

До цієї групи належать залежності від алкоголю, наркотиків, медикаментів та поведінкові адикції (ігрова, інтернет-залежність). Вони характеризуються втратою контролю, толерантністю та негативними соціальними й медичними наслідками.

Тема 14. Розлади контролю спонукань (6C7)

Ці розлади проявляються у нездатності стримувати імпульсивні дії, що шкодять особистості чи оточенню. Прикладами є kleptomania, піроманія та інші компульсивні поведінкові акти.

Тема 15. Деструктивні та дисоціальні поведінкові розлади (6C9)

Характеризуються агресивною, антисоціальною та порушуючою норми поведінкою, що часто виникає у дитячому та підлітковому віці. Вони пов'язані з труднощами соціалізації та високим ризиком девіантної поведінки.

Тема 16. Розлади особистості та особистісні риси (6C7)

Ця група охоплює стійкі порушення характеру й міжособистісних відносин, що знижують адаптивність. Вони проявляються у специфічних патернах мислення, емоцій та поведінки (наприклад, нарцисичний чи ананкастний тип).

Тема 17. Парафілійні розлади (6D3)

Включають стійкі сексуальні потяги чи поведінку, що відхиляються від соціальних норм і можуть завдавати шкоди іншим. Прикладами є педофілія, ексгібіціонізм, вуаєризм.

Тема 18. Імітовані розлади (6D5)

Ці розлади характеризуються навмисним відтворенням або перебільшенням симптомів хвороби з психологічною мотивацією. Вони відрізняються від симуляції тим, що метою є отримання уваги чи ролі «пацієнта», а не матеріальна вигода.

Тема 19. Нейрокогнітивні розлади (6D7)

До них належать деменції, хвороба Альцгеймера та інші стани, що супроводжуються прогресивним зниженням пам'яті, мислення та інших когнітивних функцій. Вони мають значний вплив на якість життя та потребують комплексної підтримки.

Тема 20. Психічні та поведінкові розлади, пов'язані з вагітністю, пологами та післяпологовим періодом (6E2)

Ця група охоплює післяпологову депресію, психози та інші порушення, що виникають у перинатальний період. Вони пов'язані з гормональними змінами, психосоціальними факторами та потребують своєчасної психологічної й медичної допомоги.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л.		пр.	с.р	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи клінічної психології.				
Тема 1. Загальна проблематика клінічної психології.	5	2	0	3
Тема 2. Концептуальні підходи до аналізу психопатологічних явищ і феноменів. Критерії диференціації норми і патології в клінічній психології.	5	2	0	3
Разом за змістовним модулем 1	10	4	0	6
Змістовний модуль 2. Патопсихологія окремих психічних функцій, психічних станів та особистості				
Тема 3. МКХ-11 особливості, структура, нововведення, діагностичні критерії та значення в клінічній практиці (Психічні, поведінкові розлади та порушення нейропсихічного розвитку).	6	2	1	3
Тема 4. Порушення нейропсихічного розвитку (6A0).	6	2	1	3
Тема 5. Шизофренія та інші первинні психотичні розлади (6A2). Кататонія (6A4).	6	2	1	3
Тема 6. Афективні розлади (6A6).	6	2	1	3
Тема 7. Розлади, пов'язані з тривогою та страхом (6B0).	6	2	1	3

Тема 8. Обсесивно-компульсивні та подібні розлади (6B2).	6	2	1	3
Тема 9. Розлади, що специфічні пов'язані зі стресом (6B24).	6	2	1	3
Тема 10. Дисоціативні розлади (6B6).	6	2	1	3
Тема 11. Розлади харчування та харчової поведінки (6B8).	6	2	1	3
Тема 12. Розлади тілесних відчуттів та переживань (6C2).	6	2	1	3
Тема 13. Розлади внаслідок вживання психоактивних речовин та адиктивної поведінки (6C4).	6	2	1	3
Тема 14. Розлади контролю спонукань (6C7).	6	2	1	3
Тема 15. Деструктивні та дисоціальні поведінкові розлади (6C9).	6	2	1	3
Тема 16. Розлади особистості та особистісні риси (6C7).	6	2	1	3
Тема 17. Парафілійні розлади (6D3).	6	2	1	3
Тема 18. Імітовані розлади (6D5).	6	2	1	3
Тема 19. Нейрокогнітивні розлади (6D7).	6	2	1	3
Тема 20. Психічні та поведінкові розлади, пов'язані з вагітністю, пологами та післяпологовим періодом (6E2).	6	2	1	3
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	<i>108</i>	<i>36</i>	<i>18</i>	<i>54</i>
Екзамен	2		2	
Усього, годин	120	40	20	60

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні завдання та напрями розвитку клінічної психології	3
2	Підходи до аналізу психопатології та критерії розмежування норми й патології	3
3	МКХ-11: структура, нові класифікаційні підходи та значення для клінічної практики	3
4	Порушення нейропсихічного розвитку: особливості діагностики та підтримки	3
5	Шизофренія, первинні психотичні розлади та кататонічні стани	3
6	Афективні розлади: депресивні та біполярні стани	3
7	Тривожні та фобічні розлади: клінічні прояви й підходи до допомоги	3
8	Обсесивно-компульсивні та споріднені розлади: діагностика і корекція	3
9	Стрес-індуковані розлади: ПТСР та гострі реакції	3
10	Дисоціативні розлади: амнезія, деперсоналізація та множинні ідентичності	3
11	Розлади харчування та харчової поведінки: анорексія, булімія, переїдання	3
12	Розлади тілесних відчуттів: соматоформні прояви та їх психодіагностика	3
13	Адиктивні розлади: залежність від психоактивних речовин та поведінкові адикції	3
14	Розлади контролю імпульсів: kleptomania, піроманія та інші прояви	3
15	Деструктивні та дисоціальні поведінкові розлади: агресія й антисоціальна поведінка	3
16	Розлади особистості: типологія та клінічні особливості	3
17	Парафілійні розлади: девіантні сексуальні потяги та поведінка	3
18	Імітовані розлади: особливості та відмінність від симуляції	3
19	Нейрокогнітивні розлади: деменції та порушення пам'яті	3
20	Психічні та поведінкові розлади перинатального періоду: депресія й психози після пологів	3

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Батаршев, А. В. (2018). *Патопсихологія: теорія і практика*. Академвидав.
2. Войцех, В. Б. (2020). *Патопсихологія: підручник*. Нова Книга.
3. Волков, В. В. (2019). *Клінічна психологія: навчальний посібник*. Центр учбової літератури.
4. Заїка, В. О. (2019). *Патопсихологія: навчальний посібник*. ВД «Гельветика».
5. Зейгарник, Б. В. (2007). *Патопсихологія* (3-є вид.). А.С.К.
6. Калашник, Г. М., та Зайцева, Н. Б. (2018). *Клінічна психологія: посібник для практичних занять*. Кондор.
7. Коцюбинська, С. С. (2017). *Клінічна психологія та патопсихологія: навчальний посібник*. Університет «Україна».
8. Ліндерс, А. В. (2020). *Нейропсихологія: навчальний посібник*. Київський університет.
9. Макаренко, О. А. (2016). *Патопсихологія. Основи діагностики та корекції: навчальний посібник*. НПУ ім. М. П. Драгоманова.
10. Надута, К. О., та Сомова, О. Л. (2017). *Основи клінічної психології: навчальний посібник*. КНТ.
11. Росоха, А. П. (2018). *Патопсихологія. Курс лекцій*. ЛНМУ ім. Данила Галицького.
12. Слабкий, Г. О., та ін. (Ред.). (2020). *Психічне здоров'я та психологічна допомога: навчальний посібник*. Український інститут громадського здоров'я.
13. Соколова, О. В. (2019). *Клінічна психологія*. ВД «Києво-Могилянська академія».
14. Таволжанська, О. С. (2017). *Патопсихологічна діагностика: посібник*. НМЦ «ТНП».
15. Чуприков, А. П., та Чабан, О. С. (2015). *Психіатрія і медична психологія*. Нова Книга.

Додаткові

1. American Psychiatric Association. (2013). *DSM-5: Diagnostic and statistical manual of mental disorders*.
2. Barlow, D. H., & Durand, V. M. (2021). *Abnormal psychology: An integrative approach* (9th ed.).
3. Beck, A. T., Rush, A. J., Shaw, B. F., & Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of depression*.
4. Butcher, J. N., Mineka, S., & Hooley, J. M. (2020). *Abnormal psychology* (18th ed.).
5. Carr, A. (Ed.). (2018). *Handbook of child and adolescent clinical psychology* (3rd ed.).

6. Davison, G. C., Neale, J. M., & Kring, A. M. (2016). *Abnormal psychology* (13th ed.).
7. Gabbard, G. O. (2021). *Psychodynamic psychiatry in clinical practice* (6th ed.).
8. Lezak, M. D., Howieson, D. B., Bigler, E. D., & Tranel, D. (2012). *Neuropsychological assessment* (5th ed.).
9. Sperry, L., & Carlson, J. (2018). *Psychopathology and psychotherapy: DSM-5 diagnosis, case conceptualization, and treatment* (2nd ed.).
10. World Health Organization. (2022). *ICD-11: International classification of diseases*.

Інформаційні ресурси

1. www.repo.usfu.edu.ua – Електронні ресурси ЗФУУ
2. www.npa-ua.org
3. www.upa.org.ua
4. www.efpa.eu
5. www.apa.org/pubs/databases/psycinfo
6. www.iaapsy.org
7. www.pubmed.ncbi.nlm.nih.gov
8. www.apa.org
9. www.who.int
10. www.isbd.org
11. www.fda.gov
12. www.neuronews.com.ua
13. www.aapp.org
14. www.psychiatryonline.org
15. www.ukraine-psychotherapy.org

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка

виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ **“ВІДМІННО”** отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ **“ДОБРЕ”** отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ **“ЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ **“НЕЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за

мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), **мають пройти повторне навчання з відповідного розділу.** Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.

- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.